

STAV SOUČASNÉ ANTROPOLOGIE JE HODNĚ OVLIVŇOVÁN IDEOLOGICKY

Rozhovor s Ivo T. Budilem

Ladislav TOUŠEK
student, Katedra antropologie ZČU

David HENIG
student, Katedra antropologie ZČU

Můžete čtenářům přiblížit důvody, které vedly k přejmenování fakulty?

V zásadě se již od počátku vzniku Západočeské univerzity počítalo s tím, že v Plzni vznikne filosofická fakulta, byť v měřítku generací. To, že nakonec v roce 1999 vznikla Fakulta humanitních studií, bylo dáno tehdejší konstelací. Zakládat tehdy filosofickou fakultu na zelené louce mimo Prahu, Brno či Olomouc prostě z řady důvodů nebylo možné a fakulta si musela najít volné pole, a tím byla humanitní studia. Proto se zrodila fakulta humanitních studií. Ukázalo se, že jde o nosný název a program, který otevřel cestu ostatním. Následovaly Pardubice, Praha a příští měsíc bude na programu akreditační komise návrh fakulty humanitních studií v Hradci Králové.

Na druhé straně fakulta prodělala určitý vnitřní vývoj, který probíhal možná rychleji, než jsme původně předpokládali, a rovněž měla i jisté aspirace. Většina pedagogů, což se koneckonců projevilo i v referendu, které proběhlo v červnu, se přikláněla k tomu, že naší aspirací je právě filosofická fakulta a že logika vývoje, profilace fakulty a vůbec pozice Plzně jako západočeské metropole, jako spádové oblasti k tomu směřuje. Rýsuje se zde region, který se váže třeba i na Sasko, Bavorsko a severní Čechy, a který se určitým způsobem vymezuje vůči Praze. Ukazuje se, že takový region by mohl a měl mít vlastní filosofickou fakultu. Čili, přejmenování je jednak stvrzením zmíněného vývoje a jednak je samozřejmě výrazem aspirace.

Takže tu byly vnitřní příčiny v podobě vnitřního vývoje a vnější příčiny jakožto opozice vůči Praze. Jaké byly reakce na přejmenování fakulty?

Kdyby vnější okolnosti byly nepříznivé, nemohli bychom nikdy fakultu přejmenovat, to by bylo iluzorní. Reakce, které na přejmenování máme, třeba i ze Slovenska, jsou kladné. Okolí v zásadě tento krok přivítalo.

Stál jste u zrodu naší fakulty a po dvě volební období jste byl v jejím čele, můžete zhodnotit vaše působení, resp. rozvoj fakulty? Co se podle vašeho názoru podařilo nad rámec vašeho vlastního očekávání a naopak, co nikoli?

Těžko mohu hovořit o nějakém očekávání, které jsem měl v roce 1999. V té době nikdo moc nevěděl, co od budoucnosti může očekávat. Tehdy fakulta vznikla ze střediska, které

existovalo při Právnické fakultě. Středisko mělo akreditované bakalářské programy Humanistiku a Sociální a kulturní antropologii, magisterské studium Teorie a filosofie komunikace a Sociální a kulturní antropologie. V zásadě již tehdy vznikla na Právnické fakultě Archeologie, ale pouze jako dvouleté magisterské studium a rychle se připravovaly Cizí jazyky pro komerční praxi. To bylo vše.

Překvapilo mě, jak se poměrně rychle podařilo na fakultě akreditovat doktorské studium a to, že fakulta má dnes již potenciál pro čtyři doktorská studia, která by v průběhu jednoho či dvou let mohla na fakultě být. To je příjemné překvapení.

Rovněž mě překvapilo, jak rychle si někteří pracovníci zvyšovali kvalifikaci a jak rychle se například rozvinul obor Politologie.

Působivé jsou rovněž vědecké úspěchy archeologů a jejich získání výzkumného záměru. Jsme jedna ze tří fakult, která má výzkumný záměr. Přitom badatelsky byla vždycky fakulta spíše podhodnocována a podceňována ve srovnání s jinými.

Jednu věc si však studenti asi úplně neuvědomují a část zaměstnanců zřejmě také ne. Fakulta měla velké štěstí na racionální efektivní administrativu a ekonomické řízení. Bez této činnosti, která byla v pozadí, která zajišťuje hospodaření fakulty, rozpočty fakulty a jednotlivých kateder, chod studijního oddělení apod., by zmíněný rozvoj nebyl možný. Často se tvrdí, že administrativa je něco méně než bádání a přednášení, ale v případě fakulty sehrála velice důležitou roli.

Existuje vize budoucnosti fakulty?

Existuje a spočívá v přesunutí těžiště na postgraduální studia. Trochu bych polemizoval nebo odmítal dilema, kdy na jedné straně stojí fakulty výzkumné a na druhé straně tzv. bakalářské. Říká se, že buď bude mít nějaká fakulta masové bakalářské programy, v takovém případě je to taková vyšší střední škola, nebo to bude fakulta badatelská, která bude mít pár studentů, postgraduálních, pokud možno elitních, které uživí ze svých výzkumných záměrů. To je falešná cesta, protože fakulty, které na to v uplynulých letech spoléhaly a které se odmítaly restrukturalizovat nebo neotevíraly velké bakalářské programy, neboť to chápaly jako něco degradujícího a podobně, byly najednou postaveny před situací, že přišly o výzkumné záměry a fakulty jsou finančně zranitelné. Čili strategie je na jedné straně mít masové bakalářské programy, rozšířit studium o kombinovanou formu a rozvíjet plnohodnotný vědecký výzkum a doktorandské studium.

Bakalářské programy nechápeme jako něco degradujícího, ale jako něco, co nás finančně zabezpečuje a co nás neustále omlazuje, co nám neustále přináší mladou krev. Nezasťírám ale, že to skutečné intelektuální a badatelské těžiště fakulty musí být na úrovni magisterských a doktorských programů. Musíme pracovat na sblížení doktorského a magisterského studia, což se již chystá na sociální a kulturní antropologii, kde by magisterské studium nemělo mít masový charakter.

Mohl byste přiblížit, jaké doktorské programy jsou připravené k akreditaci?

Právě příští týden na vědecké radě to bude politologické doktorské studium a blízko k podání žádosti o doktorské studium je archeologie. Na fakultě by měla být konfigurace Teorie a dějiny vědy a techniky, Etnologie, Archeologie a Politologie.

V minulém roce jste rovněž kandidoval na funkci rektora. Jaké důvody vás k tomu vedly a hodláte kandidaturu opakovat?

Uvidím, jaká bude situace za dva roky. Já to nevyklučuji.

Mohl byste stručně charakterizovat avizovaný magisterský studijní obor „Evropská kulturní studia“? Jaká z kateder bude tento obor zaštiťovat? Jaké kurzy budou tvořit páteř tohoto oboru?

Idea a i hlavní administrativní zajištění oboru Evropská kulturní studia vyšlo z katedry filozofie. Na druhé straně je i velká participace kateder antropologie a politologie a mezinárodních vztahů. Dále je tam samozřejmě velká účast kateder jazykových, protože program je chápán jako navazující. Jeho zaměření bude kulturně teritoriální a filologické, a proto by tam měli být lidé s velmi dobrou jazykovou výbavou. Zároveň, pokud to předcházející bakalářský program umožňoval, i s určitým všeobecným kulturně-historickým základem. Tento program bude teprve projednáván akreditační komisí teď začátkem dubna, takže bude záležet na jejím rozhodnutí, trochu ještě předbíháme. Pokud bude kladné, tak ho chceme otevřít od příštího akademického roku. Katedra antropologie akredituje v jeho rámci etnickou mapu Evropy a dvousemestrální evropské kulturní dějiny, které by měly být i povinnou součástí státnic.

Častou nespokojeností, kterou lze zaslechnout z řad studentů studijního oboru Sociální a kulturní antropologie je, že dochází k úbytku kursů z oblasti sociální a kulturní antropologie, které jsou nahrazovány kursy z biologické antropologie či sociologie. Můžete nám vysvětlit, proč akreditační komise rozhodla např. o zrušení kursu Četba vybraných antropologických textů ve studijním plánu bakalářského studijního oboru Sociální a kulturní antropologie a nahradila ho kursem Zpracování dat antropologického výzkumu (biomedicínská statistika), resp. kursem Současná česká společnost?

Já bych to rád obhájil (*smích*). Četba antropologických textů je předmět, který by si měl udržet povinně volitelnou úroveň. Zkrátka předpokládám, že na tento předmět se zapisují především studenti, kteří mají zájem o pokračování přímo v sociální a kulturní antropologii na magisterské úrovni. Proto bych jej chápal jako předmět, který je přípravkou pro tento typ studentů. Z tohoto důvodu byl zařazen mezi „běčkové“. Pokud jde o Zpracování dat antropologického výzkumu, kurs byl zařazen na návrh kolegů především z oddělení biologické antropologie, který byl opodstatněný. Studenti se musí naučit formální metodiku vědecké práce a vědeckého výzkumu. Je to předmět, který odpovídá antropologické profilaci. Samozřejmě není to zúčastněné pozorování. Ale antropologie není pouze zúčastněné pozorování.

Studium příbuzenství tvoří v tradičním pojetí neoddělitelnou součást teorie a praxe sociální a kulturní antropologie. Počítáte s tím, že by se kurz „Teorie příbuzenství“ opět vrátil do studijního plánu magisterského studia? (ve státnicových otázkách jsou z teorie příbuzenství otázky). Byl zřejmě vypuštěn z personálních důvodů...

No úplně ne... Byl to i trochu zásah koncepční, kdy jsme chtěli přesunout teorii příbuzenství jako určitý antropologický fundament na bakalářskou úroveň. Teorie příbuzenství se přednáší především v rámci prvního ročníku bakalářského studia (kurs UDSA1 a UDSA2, pozn. redakce).

Takže nepočítáte s návratem teorie příbuzenství do magisterského studijního plánu?

Možná, ale přeci jen na úrovni, která by ji výrazně odlišila od toho, co se učí na bakalářské úrovni.

V minulém roce došlo k několika změnám v rámci katedry. Byla přejmenována, osamostatnilo se oddělení Předního východu a v neposlední řadě došlo k personálním změnám ve výuce jednotlivých kursů. Můžete nám přiblížit cestu, po které se katedra vydává, nastínit vizi do budoucna?

Katedra antropologie je pracoviště antropologicky a etnologicky zaměřené. Je to pracoviště, které by mělo mít bakalářskou úroveň zakotvenou v tom, co se chápe jako sociální a kulturní antropologie. Zároveň ale, především na magisterské a doktorské úrovni, musí toto pracoviště poskytovat intelektuální platformu a institucionální podporu směrům, oborům, které jsou v akademickém světě marginálními, polozapomenutými či podceněnými, ale které určitým způsobem korespondují s antropologickou problematikou. Nebudujeme úzce profilové pracoviště sociální a kulturní antropologie. Budujeme pracoviště zaměřené na antropologické vědy jako takové, byť se v praktickém výstupu našich absolventů na bakalářské úrovni legitimizujeme postupy a znalostmi sociální a kulturní antropologie.

Takže si nemyslíte, že by se katedra měla výrazněji profilovat v některé oblasti?

Já myslím, že to není nutné a že to po nás ani nikdo nechce. Rovněž se domnívám, že by to byla i škoda, ničit její současnou konfiguraci. Je pravdou, že jsou pracoviště, kde si všichni pracovníci vzájemně odborně rozumějí a nedostanou se do situace, kdy se jejich vědecká zorná pole vůbec neprotínají, k čemuž na katedře antropologie občas dochází. Ale já to v žádném případě nechápu jako nedostatek.

Není to ale nedostatek například v případě, kdy chce katedra realizovat výzkumný záměr?

Já myslím, že je to naopak. My jsme málem s výzkumným záměrem uspěli. Byl to výzkumný záměr, který byl připravován společně s katedrou filosofie. A když jsem se díval na posudky dílčích hodnotitelů, tak výzkumný záměr byl nakonec hodnocen obdobně jako záměr archeologů, který nakonec mezíresortní komise schválila. To znamená, že záměr nebyl připraven špatně. Ale kupříkladu, alespoň pokud jde o mě, byl bych rád, pokud bychom se na katedře antropologie zabývali politickou ideologií ve smyslu studia některých fenoménů extremismu, například studia rasové teorie a její souvislosti s problematikou nacionalismu, politické kultury apod. To je průsečík, kde si na jedné straně máme co říci s katedrou politologie a mezinárodních vztahů, na druhé straně je důležité mít po ruce biologické antropology.

Minulý rok došlo k otevření bakalářského studijního programu Sociální antropologie na Masarykově univerzitě, dále k otevření téhož magisterského programu na Pardubické univerzitě a rovněž k profilaci výuky na pražské Fakultě humanitních studií v rámci studijního programu Obecná antropologie, čímž došlo k institucionálnímu posílení možnosti studia antropologie v Čechách. Jak vnímáte vzrůstající konkurenci? Co může podle vás plzeňská katedra nabídnout navíc? Čím se odlišuje?

Vzhledem k tomu, že zmíněná antropologická studia jsou poněkud odlišně zaměřena, zatím to jako konkurenci nepocítujeme. Na katedře antropologie klademe důraz na souvislost mezi sociálně kulturní a biologickou antropologií, na důkladnější znalost dějin antropologického

myšlení a na některé speciální otázky aplikované antropologie. Snažíme se o institucionální spolupráci a výměnu především s britskými pracovišti.

Filosofická fakulta má jednu studovnu se šesti místy k sezení. Nezvažuje katedra antropologie zřízení vlastní studovny, kde by byla umístěna literatura týkající se oboru? Resp. situace se studovnami je stále neuspokojivá, můžeme v budoucnu očekávat zlepšení?

Máte pravdu, že situace ohledně studoven je špatná, ovšem studovna v Sedláčkově 15 je zkrátka maximum, kterého jsme mohli v tuto chvíli dosáhnout. Navíc ono to souvisí s Fakultou filosofickou samotnou. Filosofická fakulta se momentálně nachází trochu v provizoriu a to z toho důvodu, že je připraven investiční záměr a projekt výstavby nové budovy fakulty se zahájením v roce 2007 na Borských polích. V rámci tohoto velmi rozsáhlého projektu, jehož celková částka by měla být (jde o komplex Fakulty ekonomické a Fakulty filosofické) přes 800 mil, se uvažuje o vybudování odpovídající knihovny a studovny.

Vraťme se ještě k výstavbě nové budovy. Je to asi jediná cesta. Ale zajímalo by nás, jestli souhlasíte s tím, že se univerzita stěhuje z centra města na „periferii“...

„Periferie“ zní pejorativně. Stěhujeme se do univerzitního kampusu.

V rámci projektu Erasmus/Socrates mají studenti možnost studovat v zahraničí, v anglickém Durhamu a německém Tübingenu, o který však studenti nejeví příliš velký zájem. Považujete současnou nabídku studia v zahraničí za dostačující?

Vůbec ne. Považuji ji za naprosto nedostatečnou. Podnikají se kroky, aby se situace zlepšila. U bilaterálních dohod v rámci programu Erasmus/Socrates je problém, že se to velice snadno zajistí. Teď jsme uzavřeli dvě dohody se slovenskými univerzitami, a to jednak s doc. Kanovským v Bratislavě a místním programem antropologie a s univerzitou v Ružomberoku, kde je zase kvalitní katedra filosofie. Vyjednat dohodu a podepsat ji není problém, to je chvilka. Ale problém je, pozoruji to na Durhamu, protože jsem již sedmým rokem garantem výměny, že hodně záleží na osobní garanci, na kontaktu. Prostě v Plzni je nějaký člověk a v Durhamu je jiný člověk, v tomhle případě Dr. Sandra Bell (která odvedla vynikající práci za těch sedm let), a kteří to neustále udržují, revitalizují a vyjednávají. Nedokážu si představit, že bych měl třeba na starosti sedm výměn s různými univerzitami. To by prostě nešlo. Je to hodně o osobním nasazení. Teď vyjednáváme o jedné průlomové dohodě s univerzitou v Salfordu u Manchesteru, kde bychom se mohli dohodnout na výměně až patnácti studentů každým rokem na dva semestry. Ovšem není tam samostatná antropologie. Je to fakulta, která je především zaměřená na politická a teritoriální studia a sociologii.

Na chodbách fakulty se proslýchá, že by v nejbližší době měla vyjít Vaše nová kniha. Můžete nám přiblížit, o čem bude?

O Victoru Courtetovi, což byl saint-simonista ze 30. let 19. stol., který je podle mého názoru trochu zapomenutou osobou podílející se na formování rasové teorie v první polovině 19. stol. A tak trochu skrytý inspirátor rasového myšlení Arthura de Gobineau ve francouzském kontextu. Chci polemizovat s dvěma tradičními výklady vzniku rasové teorie. Ten první, nejrozšířenější a nejoblíbenější v rámci různých postkoloniálních studií směřuje k tomu, že rasová teorie představovala legitimizaci zotročení a podmanění mimoevropského

obyvatelstva. Druhá teorie směřuje k chápání rasové teorie jako určité konzervativní reakce na sociální emancipaci osvícenství 18. století. Na příkladě Victora Courteta ukážu, že je zde třetí důležitý zdroj, a to zdroj možná úplně nejdůležitější – rasová teorie jako typ sociálního inženýrství, jako skoro technokratická comtovská reakce snažící se reorganizovat společnost do nějakého racionálního modu. Tato snaha, tyto aspirace, byly možná klíčové pro úspěch rasové teorie v politické kultuře Evropy 19. století.

V předmluvě v knize Za obzor Západu zmiňujete, že by se mělo jednat o první svazek rozsáhlejšího cyklu. Skutečně se můžeme těšit na její pokračování? Řekněme Proměny antropologického myšlení od Ruth Benedictové po?

(*Smích*). Zatím ne. V nejbližších letech ne, protože pracuji na další knize, která by ve srovnání s těmi předcházejícími měla mít více populární charakter, i když teď si myslím, že už taky ne (*smích*), že už to tak moc populární nebude a překvapivě to bude tak trochu i o rasové teorii. Popisují altruistické, filantropické motivy britských koloniálních úředníků v jižní Africe, které se opíraly dokonce o určitá antirasová východiska. Odmítali, že by rasy byly zcela biologicky odlišné a že by existovaly rasy necivilizovatelné apod. Vycházím z přednášky, kterou měl jistý John Frere v antropologickém institutu v Londýně v roce 1882, kde referoval o situaci v Jižní Africe a argumentoval v tom duchu, že místní černošské rasy jsou civilizovatelné, že je lze dostat na úroveň bílé rasy a odvolával se přitom na římské dobytí Anglie: „a že i my jsme byli takoví, jakými jsou Zuluové dnes, a kdyby nás necivilizovali Římané, kde bychom dnes byli.“ Chci ukázat, jak tato altruistická a z dnešního hlediska i oprávněná kritika rasové teorie vedla v praktické politice v Jižní Africe k totální katastrofě. Jak se zkrátka Britům jejich původní záměry nepovedly a jak to bohužel asi uvolnilo cestu k burskému apartheidu. Takže bude to exkurs na rozhraní rasové teorie a zulských válek.

Jste absolventem Přírodovědecké fakulty UK. Jaká byla vaše cesta od laryngologie k historii antropologie, resp. k orientaci spíše na sociální / kulturní antropologii?

V 80. letech, kdy jsem začal studovat na univerzitě, tak moc velký výběr nebyl, resp. nebyl skoro žádný výběr. Nemohl jsem jít z různých důvodů na filosofickou fakultu, otevřená byla přírodovědecká fakulta, kde sekce, která se věnovala geologii, byla na tehdejší dobu poměrně tolerantní a vládla tam téměř svobodomyšlná atmosféra. V rámci programů typu geochemie, základní ložisková geologie apod., bylo možné se dostat k tématům, která by jinak nebyla realizovatelná. Takže já jsem měl možnost jako geolog získat individuální studijní plán a zabývat se pozicí jazyka u fosilních hominidů, což bylo respektováno. Samozřejmě za určitých podmínek, například jsem musel absolvovat státnici z anatomie na lékařské fakultě společně s mediky, aniž tušili, že mezi ně nepatřím. Ale když se tyto podmínky splnily, tak jsem se mohl začít zabývat tím, co mě tehdy skutečně zajímalo, tj. kdy začali fosilní lidé mluvit a jestli se to dá vůbec zjistit. Pak přišel rok 1990, a na jedné straně Katedra paleontologie, na které jsem našel útočiště v rámci Přírodovědecké fakulty, zanikla a byla sloučena s Ústavem základní a ložiskové geologie. Tak jsem přišel o institucionální základnu. Na druhé straně se otevřely nové možnosti a já jsem začal pracovat v Ústavu pro humanitní studia na 1. lékařské fakultě UK a doktorát jsem začal dělat na Filosofické fakultě UK, na katedře kulturologie. Poté jsme byli rok ve Francii, kde jsem se pohyboval v prostředí trochu antropologicko-archeologickém a po návratu v roce 1996 přišla nabídka ze ZČU.

Jaká je dle Vás situace antropologie v ČR oproti zbytku světa? Čím může česká antropologie přispět do antropologického diskurzu ve světě?

Já dost dobře nevím. Možná to kolegové Jakoubek a Nešpor vědí lépe ve svém článku (*smích*), ale já to dost dobře nevím [Marek Jakoubek a Zdeněk Nešpor: *Co je a není kulturní/sociální antropologie*: www.antropologie.zcu.cz pozn. redakce]. Není mi znám současný potenciál všech lidí, kteří působí v antropologických vědách v Čechách. Byť je to skupina relativně počtem omezená, tak je celkem výkonná. My nejsme antropologická nebo etnologická velmoc a ani nebudeme, ale osoby, jako je profesor Kandert, jako je doktor Skalník nebo docent Vrhel, to jsou osobnosti, které mají své místo ve středoevropském kontextu. A záleží teď na tom, jak se využije potenciál, který vznikl v rámci současného poměrně bohatého antropologického studia v Čechách, jací doktoranti vyrostou, kdo přijde na katedry, kdo nastoupí po dnešní generaci. To bude rozhodující. Já jsem z generace, která stojí mezi a jež v zásadě možná v něčem přispěla k tomu, aby kontinuita nebyla úplně přerušena. Ale odpověď na vaši otázku „co by měla dělat česká antropologie“, jestli by měla vyrazit na Fidži nebo se zabývat rozvojovými studii nebo pracovat ve Světové bance nebo se vrátit k tradiční etnografii a nebo se zaměřit na sociální práci s Romy... Má generace nedá odpověď na to, kde bude spočívat těžiště. Tu dají ti, kteří jsou patnáct let za mnou.

*V knize *Mýtus, jazyk a kulturní antropologie* citujete profesora Roberta Laytona z Durhamské univerzity, který charakterizuje soudobé antropologické myšlení jako rozštěpené na sociální ekologismus a postmodernismus. Jak nahlížíte vy stav současné antropologie, můžete nám jej přiblížit?*

Stav současné antropologie je hodně ovlivňován ideologicky. Bohužel. Dřív se to vyčítalo zejména americké antropologii, ale dnes je to problém i v západním a tak trochu i v českém, středoevropském prostředí. Do antropologie začínají pronikat motivy, které nemají přísně vědecký ráz, ale mají spíše ideologický ráz. Trochu je k tomu bohužel náchylnější odvětví, které profesor Layton označuje jako postmoderní. Na druhé straně on to řekl bezpochyby s určitou nadsázkou. Zkrátka nyní je doba, kdy se s trochou nostalgie říká, že chybí tzv. „velká teorie“. Jako by byla doba, kdy nějaká velká teorie opravdu existovala. V knize *Od prvotního jazyka k rase* jsem psal o podobné nostalgii. Učenci toužili po prvotním jazyce, kterým kdysi všichni hovořili, a dnes se obdobně vzpomíná na dobu, kdy všichni mluvili prostřednictvím jedné teorie. Taková doba ovšem nikdy neexistovala.

Mohl byste přiblížit ty ideologické motivy, které podle vás pronikají do antropologického diskursu?

Dnes žijeme v atmosféře, která je rozvířena 11. zářím 2001. Žijeme v atmosféře po pádu berlínské zdi, kdy se neomarxismus transformoval do různých forem postkoloniálních studií. Například tzv. kulturní relativismus, který má hodně zásluh na určitém zrovnoprávnění konceptuálních vztahů k mimoevropským kulturám, se v současnosti u některých exponentů obrací proti samotnému Západu a jeho hodnotám. Souhlasně se opakuje výrok Susan Sontagové, že bílá rasa a bílá kultura je leprou, která zničila všechny kontinenty. Je to překvapující, protože zase na druhé straně západní kultuře vděčíme za mnohé. Mimochodem i za to, že tady můžeme sedět a hovořit o této problematice. My jsme odchovanci tohoto Západu. Určitá sebereflexe a kritičnost je žádoucí, ale zde je přesažena určitá zdravá míra. Původně šlo především o americkou záležitost, kde již Gertrud Himmelfarbová hovořila o dvou kulturách, které podle ní vznikly v rámci Ameriky v 50. letech a které si nerozumí.

Určité nepochopení vnímání odlišných kultur se přenáší i k nám. Již Chesterton kdysi napsal, že v obdivování a fascinaci přírodou - tady to platí i o fascinaci exotismem-divoštvím apod.- může být něco nepřírozeného. Jak Voltaire řekl vůči Rousseauovi „Ne tak přirozené“. Prostě když vidím adoraci divoštví a přátelství s divochy, speciálně konstruovanými divochy, jsem ihned obezřetný. Člověk ví, že po mayovkách následoval Hitlerjugend. Možná k tomu mám zvýšenou citlivost, ale zaznamenávám určité nebezpečné signály, které se kryjí s postmoderními, velmi sebereflexivně zaměřenými výroky.

V nedávné době proběhla na stránkách LN polemika, kterou odstartovala recenze Pavla Barši na knihu Marka Jakoubka. Mohl byste, třebaže jste tak již v LN novinách učinil, shrnout váš vlastní názor na celou kauzu?

Já to teď nechci hodnotit po stránce odborné, protože v zásadě s Mgr. Jakoubkem souhlasím, ovšem ne úplně se vším, co ve své knize píše, takže to bychom museli sedět nad tím textem a detailně se na něj podívat. Více souhlasím s ním, než s jeho kritiky a oponenty. Já jsem do celé záležitosti vstoupil, protože jednak byla napadena ZČU, jednak bylo řečeno, že Karlova univerzita a každý, kdo přednáší na Karlově univerzitě, by měl být hodnocen lépe, než ten, kdo přednáší na ZČU. Zároveň s tím a to bylo asi vážnější než to, co si kdo myslí o Karlově univerzitě a ZČU, článek obsahoval trochu skrytou výzvu k cenzuře. Což je naprosto nepřijatelné.[celá diskuse je k dispozici na www.antropologie.zcu.cz pozn. redakce]

Děkujeme za rozhovor a přejeme mnoho štěstí v další práci.